

ДЕРЖСЛУЖБОВЕЦЬ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА СПЕЦІАЛЬНА КОЛЕГІЯ
З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ
ТА ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ**

ВИДАННЯ «ДЕРЖСЛУЖБОВЕЦЬ»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАПОВНЕННЯ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРО МАЙНО, ДОХОДИ,
ВИТРАТИ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ФІНАНСОВОГО ХАРАКТЕРУ
ОСОБАМИ, УПОВНОВАЖЕНИМИ НА ВИКОНАННЯ
ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
ТА ІНШИМИ ОСОБАМИ**

КИЇВ — 2014

Укладачі:

Вакаров Василь Дмитрович, юрист, Заслужений юрист України
Козіна Віра Вадимівна, юрист
Лавренюк Юрій Федорович, магістр державного управління
Міхно Тетяна Анатоліївна, юрист, магістр державного управління
Яременко Сергій Петрович, магістр державного управління

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці Методичні рекомендації підготовлені відповідно до вимог чинного законодавства у форматі «запитання-відповідь» у зв'язку з надходженням численних запитів від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (далі — Декларація). Метою зазначених рекомендацій є сприяння у дотриманні єдиного порядку заповнення Декларації, запобіганні виникненню помилок, а також вирішенні певних спірних питань, які можуть виникнути при заповненні та поданні Декларації.

Обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також інших прирівняних до них осіб декларувати своє майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік встановлено ст. 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» (далі — антикорупційний Закон) [7].

Хто, куди та за якою формою зобов'язаний подавати Декларацію?

Декларація за минулий рік заповнюється і подається особами, зазначеними у п. 1 і п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 4, та особами, зазначеними в абз. 1 ч. 1 ст. 11 Закону (далі — декларант), за місцем роботи (служби).

Слід звернути увагу, що у п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 4 антикорупційного Закону згадуються посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені в п. 1 ч. 1 цієї статті.

Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування (ст. 81 Цивільного кодексу України [6]).

Щодо правової форми участі держави у цивільних відносинах, то згідно зі ст. 167 Цивільного кодексу України держава може створювати юридичні особи публічного права (державні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом; щодо правової участі Автономної Республіки Крим у цивільних відносинах, то Автономна Республіка Крим може створювати юридичні особи публічного права (навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом; щодо правової участі територіальних громад у цивільних відносинах, то відповідно до ст. 169 територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного права (комунальні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про державну службу» [9] посадовими особами вважаються керівники та заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій.

У ст. 2 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [10] зазначено, що посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

На жаль, у більшості бюджетних установ не так просто встановити, чи є особа посадовою, оскільки у профільних законах, які регламентують різні види професійної діяльності, відсутні чіткі визначення цього поняття.

Відповідно до абз. 6 п.п. 5 п. 3 розділу «Загальні положення» Методичних рекомендацій «Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування», опублікованих Міністерством юстиції України 09.10.2013 р., **для застосування вимог антикорупційного законодавства під «посадовими особами»** розуміють працівників, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах

чи організаціях посади, пов'язані з виконанням **організаційно-розпорядчих** чи **адміністративно-господарських функцій**, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

При цьому для визначення «організаційно-розпорядчих» та «адміністративно-господарських обов'язків» Мін'юст пропонує використовувати постанову Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» від 26.04.2002 р. № 5 [19], яка дає наступні визначення цих термінів:

Організаційно-розпорядчі обов'язки — це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділів, лабораторій, кафедр), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо).

Адміністративно-господарські обов'язки — це обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідувачів складів, магазинів, майстерень, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Увага! Особа є службовою не тільки тоді, коли вона здійснює відповідні функції чи виконує обов'язки постійно, а й тоді, коли вона робить це тимчасово або за спеціальним повноваженням, за умови, що зазначені функції чи обов'язки покладені на неї правомочним органом або правомочною службовою особою.

Працівники підприємств, установ, організацій, які виконують професійні (адвокат, лікар, вчитель тощо), виробничі (наприклад, водій) або технічні (друкарка, охоронник тощо) функції, можуть визнаватися службовими особами лише за умови, що поряд із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки.

Отже, робимо висновок. Якщо посаді юридичної особи публічного права притаманні вищезазначені ознаки (тобто в особі, яка обіймає посаду, є підлеглі, які під її керівництвом виконують обумовлене коло завдань), то особа, яка займає таку посаду, повинна складати антикорупційну Декларацію.

Важливо! Службовими особами можуть визнаватися як громадяни України, так і іноземці та особи без громадянства (постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 5 [19]).

Особи, які претендують на зайняття посади державного службовця, посадової особи органу місцевого самоврядування, посадової особи юридичної особи публічного права (посади яких визначені п. 1 ч. 1 ст. 4, ч. 1 ст. 11 антикорупційного Закону), до призначення або обрання на відповідну посаду подають Декларацію за встановленою антикорупційним Законом формою до місця проходження майбутньої роботи (служби).

Бланки Декларації виготовляються особами, які відповідно до антикорупційного Закону заповнюють і подають Декларації, шляхом роздрукування або копіювання їх на папері формату А4 за формою, наведеною в додатку до зазначеного Закону (включаючи примітку). Бланк складається з 10 сторінок; зазначені бланки не є бланками документів суворої звітності (постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.2012 р. № 64 [21]). Тобто існує можливість роздрукування його з обох сторінок аркушу.

Декларації **зберігаються в особових справах суб'єктів декларування** у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, тому роботу по збиранню, зберіганню та організації процедури опублікування декларацій доречно покласти на кадрову службу відповідного державного органу, органу місцевого самоврядування або юридичної особи публічного права.

Водночас слід зазначити, що серед суб'єктів декларування є також особи, для яких державний орган або орган місцевого самоврядування не є основним місцем роботи. Наприклад, депутати місцевих рад, які є самозайнятими особами, пенсіонерами, тимчасово не працюючими, безробітними.

Стосовно цих осіб правила подання декларацій передбачені ч. 3 ст. 8 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», згідно з положеннями якої депутати місцевих рад зобов'язані щороку до 1 квітня подавати Декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за місцем роботи (служби) за формою, що додається до антикорупційного Закону, крім самозайнятих осіб, безробітних або пенсіонерів, які подають зазначені Декларації до апаратів відповідних місцевих рад або їх виконавчих комітетів.

Що стосується податкового декларування, то податкову Декларацію зазначені суб'єкти подають лише при настанні конкретних випадків.

28.04.2012 р. було оприлюднено Закон України від 24.04.2012 р. № 4661-VI, згідно з яким було внесено зміни до п. 179.11 Податкового кодексу України (далі — ПКУ) та зазначено, що фізичні особи, які декларують майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру відповідно до антикорупційного Закону, подають податкову Декларацію виключно у випадках, передбачених розд. IV ПКУ.

Так, відповідно до п.п. «є» п. 176.1 ПКУ особи зобов'язані подати податкову Декларацію, якщо протягом податкового (звітного) року оподатковувалися доходи нараховувалися (виплачувалися, надавалися) їм у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами двома або більше податковими агентами і при цьому загальна річна сума таких оподатковуваних доходів перевищує 120 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року.

Також вважаємо за потрібне нагадати, що відповідно до п.п. 168.1.3 ПКУ, якщо окремі види оподатковуваних доходів не підлягають оподаткуванню під час їх нарахування чи виплати, але вони не є звільненими від оподаткування, платник податку зобов'язаний самостійно включити суму таких доходів до загального річного оподаткованого доходу та подати річну Декларацію про майновий стан і доходи з цього податку.

Тобто, наприклад, якщо у 2013 році було отримано такі доходи, як:

— інвестиційний прибуток, зокрема дохід від продажу інвестиційних активів, що не перевищив 1500 грн. (п. 170.2 ПКУ);

— нецільову благодійну допомогу, якщо її розмір перевищує 1500 грн. (п.п. 170.7.3 ПКУ), то теж слід подавати податкову Декларацію.

При цьому не зайвим буде згадати і про те, що відповідно до п.п. 168.2.1 ПКУ платник податку, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, та іноземні доходи, зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподаткованого доходу та подати податкову Декларацію про майновий стан і доходи за підсумками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів (незалежно від суми доходів).

До переліку доходів, що підлягають обов'язковому податковому декларуванню, також належать:

— дохід у вигляді вартості успадкованого майна (кошти, майно, майнові чи немайнові права) у межах, що підлягає оподаткуванню (крім спадкоємців, які отримали у спадщину об'єкти, що оподатковуються за нульовою ставкою) (п. 174.3 ПКУ);

— дохід, отриманий як дарунок (або в результаті укладення договору дарування) від фізичних осіб (крім обдарованих (резидентів), які отримали подарунок, що оподатковується за нульовою ставкою ПДФО, а також інших обдарованих (резидентів), які сплатили податок до нотаріального оформлення об'єктів дарування) (п. 174.6 ПКУ);

— дохід від оренди, отриманий орендодавцем, якщо орендар є фізичною особою, яка не є суб'єктом господарювання (п.п. 170.1.5 ПКУ);

— дохід від операцій з продажу (обміну) нерухомого майна (п. 172.5 ПКУ);

— дохід від операцій з продажу (обміну) рухомого майна (п. 173.4 ПКУ);

— іноземний дохід (п.п. 170.11.1 ПКУ).

Якими є строки подання Декларації?

Відповідно до вимог ст. 12 антикорупційного Закону декларанти зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) Декларацію за минулий рік.

Особи, які претендують на зайняття посади державного службовця посадової особи органу місцевого самоврядування, посадової особи юридичної особи публічного права до призначення або обрання на відповідну посаду подають Декларацію під час подання заяви про прийом на роботу або про участь у конкурсі на зайняття посади державного службовця.

Особи, які не мали можливості подати до 1 квітня за місцем роботи (служби) Декларацію за минулий рік через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацездатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку Декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Змінами до Закону, що набрали чинності 09.06.2013 р., зокрема абз. 2 ч. 1 ст. 12, передбачено таке. **Особи, які звільняються** або іншим чином припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають Декларацію за період, не охоплений раніше поданими деклараціями. Тобто якщо, наприклад, особа звільняється 1 жовтня відповідного року, то вона має подати декларацію за період з 1 січня по 1 жовтня цього року. Особи, які звільняються або іншим чином припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають Декларацію у день звільнення (припинення діяльності), а тому їх необхідно завчасно інформувати про наявність згаданого обов'язку. **Суб'єкти декларування, які звільнилися** або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані протягом одного року подавати за своїм останнім місцем роботи (служби) декларацію за минулий рік за формою і в порядку, визначеними Законом. На думку Мін'юсту (лист від 11.12.2013 р. № 19937-0-33-13/11), під не охопленим раніше поданими деклараціями періодом слід розуміти часовий проміжок, за який суб'єктами декларування декларація не подавалася в установленому Законом порядку, за місцем роботи чи служби. Отже, суб'єкт декларування, який звільнився (припинив діяльність) в поточному році подає за своїм останнім місцем роботи (служби) декларацію за період з 1 січня до дати звільнення (припинення діяльності) із зазначенням дати її заповнення та протягом одного року за минулий рік за формою, яка встановлена Законом.

Також внесено певні зміни у ч. 2 цієї статті. Так, якщо у попередній деклараційній кампанії (2013 рік) певна категорія посадовців мала оприлюднювати протягом 30 днів з дня подання відомості, зазначені у своїх деклараціях, лише в офіційних друкованих виданнях, то наразі ці відомості підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах або опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування. Відповідні відомості, розміщені на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування, оприлюднюються на термін не менше одного року (набрання чинності 09.06.2013 р.).

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗАПОВНЕННЯ ДЕКЛАРАЦІЇ

Декларант заповнює Декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

Відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України (позиції 1, 4), а також реєстрації місця проживання (позиція 2), дати народження членів сім'ї декларанта (позиція 4), місцезнаходження об'єктів, які наводяться в Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (позиції 23 — 34), є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають (ч. 2 ст. 12 Закону).

У полі «перерахованого у гривні» у позиціях 21 — 22 і у полі «у тому числі за кордоном» у позиціях 45 — 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції (п. 10 Примітки до Декларації).

Доцільно відмітити, що у Декларації зазначаються відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за певний рік (звітний період), тому відомості про членів сім'ї, майно, транспортні засоби, відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи мають зазначатися згідно із тим станом, який мав місце у декларанта у звітному періоді, якщо інше не передбачено декларацією.

Наприклад, якщо у декларанта, який заповнює декларацію за звітний 2013 рік, з'явився новий член сім'ї у 2014 році, то для цілей Декларації про нового члена сім'ї у цьому разі декларант не зазначатиме — він зазначатиметься у 2015 році — за звітний 2014 рік.

У той же час декларант має зазначити відомості як про члена сім'ї стосовно особи, яка у звітному періоді мала статус члена сім'ї, а потім його втратила.

Слід звернути увагу, що особа, яка претендує на зайняття посади державного службовця, при поданні Декларації до місця проходження майбутньої роботи (служби) відомості щодо витрат (вкладів/внесків)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

у Декларації не зазначає (п. 1 Примітки до Декларації). Тобто не заповнює розділи V — VI Декларації відносно себе та членів своєї родини.

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі на кожній сторінці Декларації в обов'язковому порядку проставляється прокреслення.

Відомості щодо фінансових сум в усіх позиціях Декларації округлюються до гривні. Прийнято це робити за математичним округленням, тобто значення, що перевищує 50 копійок, рахується за гривню, значення менше за 50 копійок рахується за нуль.

Увага! З 1 січня 2014 року відповідна сума разової витрати, що підлягає декларуванню, становитиме 80 тис. грн. Відповідно до ч. 1 ст. 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Тому **у Декларації за звітний 2013 рік зазначатимуться відомості про ті разові витрати** (вклади/внески) — а це поле «сума витрат» у позиціях 23 — 28, 35 — 39 і поле «усього» у позиціях 46, 48, 50, 56, 59 і 62, **які дорівнюють і перевищують 150 тис. грн.** А у Декларації за наступні звітні періоди (за 2014 рік і далі) зазначатимуться відомості про ті разові витрати (вклади/внески), які дорівнюють і перевищують 80 тис. грн.

У зв'язку із змінами до Закону з 09.06.2013 р. у полях «**Усього**» та «**у тому числі за кордоном**» у **позиціях 45 — 64** зазначається повне найменування банків, інших фінансових установ, товариств, підприємств, організацій тощо, з якими у декларанта чи членів його сім'ї наявні відповідні відносини. Зверніть увагу на той факт, що Примітку до Декларації було доповнено п. 11¹. Відповідно до нього суб'єкту декларування тепер не достатньо вказати лише суму вкладу, кредиту, страхового поліса тощо. Тепер декларант має обов'язок вказати і про те, з якою установою він уклав такі домовленості. Такі вимоги висунуто не тільки до даних, що стосуються декларанта, а і до даних, що стосуються членів сім'ї декларанта. Отже, не забувайте уточнювати повне найменування установи. Відповідно до ст. 90 Цивільного кодексу України юридична особа має своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму. Найменування юридичної особи вказується в її установчих документах і вноситься до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців. Вимоги щодо написання найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу затверджені наказом Міністерства юстиції України від 05.03.2012 р. № 368/5.

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ I ДЕКЛАРАЦІЇ?

У Розділі I «Загальні відомості» Декларації декларант відображає загальні відомості щодо себе та членів сім'ї. Зокрема:

у позиції 1 — прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта громадянина України — декларанта, якщо декларант через свої релігійні переконання **відмовився** від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та **повідомив** про це відповідний орган доходів і зборів і **має про це відмітку у паспорті** громадянина України (абз. 2 п. 3 Примітки до Декларації).

У разі якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках — попереднє прізвище, ім'я, по батькові (п. 3 Примітки до Декларації).

Відомості, що зазначаються у позиції 1 (реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта громадянина України), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (ч. 1 ст. 12 Закону);

у позиції 2 — відомості щодо місця проживання декларанта із зазначенням адреси на кінець звітного періоду.

Цю позицію слід заповнювати на підставі паспортних даних про реєстрацію або тимчасову реєстрацію.

У разі якщо адреса місця проживання (реєстрації) декларанта змінилася (або зазнали зміни назва населеного пункту, вулиці та інші реквізити цієї позиції) і ці дані не відображено у паспорті декларанта,

необхідно навести відомості щодо місця проживання декларанта станом на дату заповнення Декларації (п. 4 Примітки до Декларації).

Як зазначено у ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [13]:

місце проживання — адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік;

реєстрація — внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру про місце проживання або місце перебування особи із зазначенням адреси, за якою з особою може вестися офіційне листування або вручення офіційної кореспонденції.

Відповідно до ч. 1 ст. 29 Цивільного кодексу України місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Відомості, що зазначаються у позиції 2 (місце проживання декларанта), є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (ч. 2 ст. 12 Закону).

Що записувати у позиції 2, у випадку коли декларант зареєстрований за одною адресою, а фактично проживає за іншою?

У такому випадку рекомендовано зазначити дві адреси: адресу, за якою декларант зареєстрований; адресу, за якою фактично проживає;

у позиції 3 — займана декларантом посада (якщо на момент заповнення Декларації посаду було змінено, то, на думку укладачів, у цій позиції доречно зазначити як займану посаду у звітному періоді, так і посаду на момент заповнення) або посада, на яку претендує декларант;

у позиції 4 — відомості про членів сім'ї декларанта.

Відповідно до ст. 1 антикорупційного Закону до членів сім'ї належать особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Слід підкреслити, що поняття «член сім'ї декларанта» може бути застосовано лише за умови сукупності обов'язкових ознак: 1) спільне проживання; 2) пов'язаність спільним побутом; 3) наявність взаємних прав та обов'язків із декларантом. Проте це не стосується осіб, які перебувають у шлюбі, оскільки вони визнаються членами сім'ї незалежно від наявності вищезазначених ознак.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Сімейного кодексу України [5] подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно.

Згідно зі ст. 21 Сімейного кодексу України [5] шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя.

Відповідно до ст. 3 Сімейного кодексу України [5] дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає. При цьому відповідно до ст. 6 Сімейного кодексу України [5] правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття, тобто до досягнення вісімнадцяти років.

Увага! Новацією деклараційної кампанії 2014 року (тобто декларування майна, доходів та видатків за 2013 рік) стає те, що суб'єкт декларування має вказати інформацію щодо повнолітніх, а також неповнолітніх дітей, які згідно зі ст. 34, 35 Цивільного кодексу України **отримали повну цивільну дієздатність до досягнення 18-річного віку**, за умови, що ці діти спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки з декларантом.

Щодо визначення місця проживання недієздатних осіб, які знаходяться під опікою (піклуванням) суб'єкта декларування. **Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна** (ч. 5 ст. 29 Цивільного кодексу України).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Такі відомості, як реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта громадянина України, дати народження членів сім'ї, що зазначаються у позиції 4, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (ч. 2 ст. 12 Закону).

При цьому не варто забувати, що у випадку коли у декларанта є неповнолітні діти, яким не присвоєно реєстраційний номер облікової картки платника податків, немає потреби зазначати серію та номер свідоцтва про народження такої дитини.

Якщо з якихось причин у неповнолітньої дитини відсутній ідентифікаційний номер, декларант у відповідному полі позиції 4 Розділу I Декларації ставить прокреслення, як це передбачено п. 8 Примітки до Декларації.

Чи потрібно декларувати відомості щодо осіб, які зареєстровані з декларантом у одному будинку, але фактично в ньому не проживають і не пов'язані із декларантом спільним побутом?

Ні, не потрібно. Відповідно до антикорупційного Закону відомості щодо будь-яких інших за родинним зв'язком осіб уносять до Декларації лише за умов, що вони спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки з декларантом.

Чи потрібно вказувати в Декларації відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру неповнолітніх дітей державного службовця, які тимчасово не проживають разом із ним (на період навчання у ВНЗ)?

Так, потрібно, оскільки дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли не проживає спільно з ними. При цьому слід пам'ятати, що відповідно до ч. 1 ст. 6 Сімейного кодексу України особа наділена таким правовим статусом лише до досягнення нею повноліття, тобто у загальному випадку дитиною є особа у віці до вісімнадцяти років.

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ II ДЕКЛАРАЦІЇ?

У Розділі II «Відомості про доходи» Декларації зазначаються відомості про доходи, одержані декларантом (членами сім'ї декларанта), з усіх джерел в Україні та з джерел за межами України у звітному році. При цьому нараховані, але не виплачені фактично доходи слід обліковувати у тому звітному періоді, коли вони були нараховані. Обґрунтовуючи такий висновок, зазначимо, що підрозділ А Розділу II має містити відомості про доходи, що «Одержані (нараховані) з усіх джерел в Україні». Тобто законодавець передбачив, що можлива така ситуація, коли деякі доходи можуть бути нараховані декларанту, але на кінець звітного періоду ще ним не отримані. Зокрема:

у позиції 5 — загальна сума сукупного доходу, одержаного декларантом (членами сім'ї декларанта) у звітному році з усіх джерел в Україні (звітний рік для доходів — період з 1 січня по 31 грудня).

До складу цих відомостей, зокрема, включаються: заробітна плата, премії, надбавки, винагороди, пенсії, стипендії, а також інші доходи, **перелічені у позиціях 6 — 19**. Ті доходи, що **не перелічені у позиціях 6 — 19, вносяться до позиції 20**.

Відомості щодо фінансових сум, зазначених декларантом у позиції 5, мають дорівнювати арифметичній сумі відомостей щодо фінансових сум, які він **зазначає у позиціях 6 — 20**.

Якщо декларант має певні сумніви щодо правильності визначення ним розміру сукупного доходу, йому слід звернутися до джерел виплати відповідних доходів (бухгалтерії, пенсійного фонду, відділу соціального захисту населення за місцем проживання тощо) та одержати точні відомості.

При визначенні доходів, отриманих у натуральній формі, їх розмір визначається згідно з платіжними відомостями, накладними, іншими обліковими документами таких виплат, а у разі відсутності підтверджуючих документів застосовується їх оцінка за звичайними цінами, але не нижчої за звичайні ціни.

Кошти, які були отримані декларантом у звітному році для здійснення витрат під час відрядження (в тому числі за кордон), а також кошти, одержані ним у рахунок відшкодування витрат на відрядження (вартість проїзду, проживання у готелі, витрати на харчування) безпосередньо від установ, організацій чи осіб, які приймали декларанта (членів його сім'ї) за кордоном, до складу доходів, що відображаються у цьому розділі Декларації, не включаються, бо вони носять компенсаторний характер понесених декларантом витрат на відрядження;

у позиції 6 — загальний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) заробітної плати, інших виплат та винагород, нарахованих (виплачених) відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору за звітний рік (крім виплат, зазначених у **позиціях 7, 8**). У цій позиції також зазначається матеріальна допомога на оздоровлення та для вирішення соціально-побутових питань, яку відповідно до законодавства одержують державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, інші особи, уповноважені на виконання функцій держави, а також допомога по тимчасовій непрацездатності (у тому числі допомога по догляду за хворою дитиною або за хворим членом сім'ї), яка нарахована та виплачується як за кошти роботодавця, так і за рахунок бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;

у позиції 7 — платежі, одержані декларантом (членами сім'ї декларанта), від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту, при цьому необхідно вказати назву закладу, установи тощо, в яких одержано (нараховано) зазначені у цій позиції доходи;

у позиції 8 — платежі, одержані декларантом (членами сім'ї декларанта) у вигляді авторської винагороди (гонорару), інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності.

Роялті — будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговою маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау) (ст. 14 Податкового кодексу України [4]).

Сума платежу визначається згідно з умовами укладених угод, виходячи з договірної ціни, але не нижчої за звичайні ціни, та на підставі первинних платіжних документів;

у позиції 9 — сукупний розмір дивідендів та процентів, отриманих декларантом (членами сім'ї декларанта).

Дивіденди — платіж, що здійснюється юридичною особою — емітентом корпоративних прав чи інвестиційних сертифікатів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку (ст. 14 Податкового кодексу України).

Корпоративні права — це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) такої організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Володіння корпоративними правами не вважається підприємництвом. Законом можуть бути встановлені обмеження певним особам щодо володіння корпоративними правами та/або їх здійснення (ч. 1, 2 ст. 167 Господарського кодексу України [1]).

Проценти — дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів або майна. До процентів включаються: а) платіж за використання коштів або товарів (робіт, послуг), отриманих у кредит; б) платіж за використання коштів, залучених у депозит; в) платіж за придбання товарів у розстрочку; г) платіж за користування майном згідно з договорами фінансового лізингу (оренди) (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу); г) винагорода (дохід) орендодавця як частина орендного платежу за договором оренди житла з викупом, сплачена фізичною особою платнику податку, на користь якого відступлено право на отримання таких платежів (ст. 14 Податкового кодексу України). За наявності істотних доказів щодо отримання та-

ких платежів у менших розмірах, ніж передбачені угодою, платежі враховуються за фактично отриманими сумами.

Проценти, нараховані декларанту (вкладнику) на суми коштів, внесені ним на депозитні рахунки банків, а також проценти, нараховані недержавними пенсійними фондами на іменні пенсійні рахунки за умовами договорів додаткового пенсійного забезпечення (за рахунок інвестиційних прибутків, одержаних недержавними пенсійними фондами як результат управління фінансовими ресурсами вкладників), враховуються на підставі виписки банку чи відповідної небанківської фінансової установи;

у позиції 10 — сукупний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) матеріальної допомоги. Це може бути благодійна допомога, пожертвування, матеріальна допомога від профспілкової організації, безповоротна позика (у грошовій та натуральній формі), у тому числі одержаних під час перебування за кордоном або з іноземних держав.

У цій позиції також **зазначається**:

— вартість безоплатно наданих платних послуг, у тому числі за рахунок цільової благодійної допомоги, яка надається благодійними організаціями, на оплату медичних послуг, на лікування або протезування;

— вартість послуг санаторно-курортного лікування, крім спеціалізованих санаторіїв, які знаходяться на бюджетному фінансуванні, відпочинку, послуг туризму; допомога на протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства; санаторно-курортне лікування та інших оздоровчих заходів (оплата путівок на санаторно-курортне лікування застрахованим особам та членам їх сімей, оплата путівок до дитячих оздоровчих закладів);

— кошти, надані на навчання декларанта або членів його сім'ї в навчальних закладах, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування;

— кошти, отримані в рахунок передбачених у державному бюджеті коштів для надання одноразової матеріальної допомоги інвалідам та непрацюючим малозабезпеченим особам;

у позиції 11 — сукупна вартість одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) дарунків (пожертв), призів, виграшів.

Дарунком можуть бути рухомі речі, в тому числі гроші та цінні папери, а також нерухомі речі. Також дарунком можуть бути майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути у нього в майбутньому (ст. 718 Цивільного кодексу України).

Дарунки у вигляді творів мистецтва, історичних цінностей, антикваріату включаються до суми доходів на підставі нотаріально засвідченої копії експертизи щодо визначення вартості дарунків.

Відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» благодійною пожертвою визнається безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до цього Закону.

Благодійним грантом визнається цільова допомога у формі валютних цінностей, яка має бути використана бенефіціаром протягом строку, визначеного благодійником (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

У цій позиції також зазначається вартість отриманих декларантом (членами сім'ї декларанта) в дарунок земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (бібліотечні), транспортних засобів. Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни.

Увага! Не варто забувати і про суми виграшів та вартість виграних подарунків, призів (грошових коштів, товарів, туристичних путівок тощо) у різноманітних лотереях, розіграшах, акціях. Їх суму або вартість теж потрібно обліковувати у цій позиції;

у позиції 12 — сукупний розмір одержаної декларантом (членами сім'ї декларанта) відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [11].

Відповідно до ст. 7 цього Закону такі особи (безробітні) могли мати право на такі види забезпечення:

- допомогу по безробіттю, у тому числі одноразову її виплату для організації безробітним підприємницької діяльності;
- допомогу на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні. Також вони могли мати право на такі види соціальних послуг, як:
  - професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в навчальних закладах державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях;
  - профорієнтація;
  - пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, у тому числі шляхом організації громадських робіт для безробітних;
  - надання громадянам віком старше 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років, ваучера для підтримання їх конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності.

При цьому на період проходження професійної підготовки або перепідготовки, підвищення кваліфікації особи, яким надано соціальну послугу з професійної підготовки або перепідготовки, підвищення кваліфікації, забезпечуються місцем проживання та їм компенсуються витрати на проїзд до місця проходження навчання та у зворотному напрямку.

Отже, якщо хтось із членів сім'ї декларанта у звітному періоді отримував зазначені виплати або послуги, вони повинні бути внесені до позиції 12 або 20 розділу II Декларації відповідно до виду отриманого забезпечення. При цьому з'ясувати вартість отриманих послуг чи розмір виплат можна, звернувшись із запитом до відповідного центру зайнятості, де такі особи перебували на обліку;

у позиції 13 — загальна сума одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) аліментів.

Увага! Нарховану та виплачену у звітному році тимчасову державну допомогу на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме» від 22.02.2006 р. № 189 зазначати у цій позиції немає потреби, оскільки вона повинна бути відображена **у позиції 20** цього розділу;

у позиції 14 — сукупна вартість успадкованих декларантом (членами сім'ї декларанта) земельних ділянок, житлових будинків чи інших споруд, квартир, інших основних фондів (бібліотечні), транспортних засобів.

Вартість визначається за договірними цінами, нотаріально засвідченими документами, але не нижчими за звичайні ціни;

у позиції 15 — загальна сума страхових виплат, відшкодувань, одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) внаслідок настання страхового випадку за договорами добровільного та обов'язкового страхування, а також викупні суми, що сплачені декларанту за договором страхування;

у позиції 16 — загальна сума одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) доходів від відчуження рухомого та нерухомого майна.

До нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення (ч. 1 ст. 181 Цивільного кодексу України).

Згідно з ч. 2 ст. 181 Цивільного кодексу України рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі. Зокрема (але не виключно), до рухомих речей належать: окрема рухома річ, сукупність рухомих речей, гроші, валютні цінності, цінні папери, а також майнові права та обов'язки (ст. 2 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» [18]).

Сума одержаного доходу від операції по відчуженню вказується відповідно до суми, зазначеної у нотаріально посвідченому договорі купівлі-продажу. Якщо за умовами договору розрахунок здійснюється з розстрочкою платежу — вказується сума коштів, отримана внаслідок відчуження майна у звітному періоді, за який подається декларація;

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

у позиції 17 — сукупний розмір оподаткованого (чистого) доходу, одержаного декларантом (членами сім'ї декларанта) від провадження підприємницької та незалежної професійної діяльності. Зазначається на підставі фінансової звітності, поданої до органів Міністерства доходів та зборів України;

у позиції 18 — загальна сума доходів, одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від відчуження цінних паперів та корпоративних прав.

Згідно зі ст. 194 Цивільного кодексу України цінним папером є документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам.

У цій позиції зазначаються також виплати юридичної особи, пов'язані із зворотним викупом акцій, часток (паїв), раніше емітованих такою юридичною особою;

у позиції 19 — загальна сума доходів, одержаних декларантом (членами сім'ї декларанта) від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) майна.

Як приклад — кошти, отримані від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) квартири, гаражу, земельної ділянки тощо;

у позиції 20 — інші види доходів (**не зазначені у позиціях 6 — 19**).

Такими видами доходів, як декларанта, так і членів його сім'ї, зокрема, можуть бути:

— доходи, отримані від продажу власної сільськогосподарської продукції (у тому числі продукції тваринництва), що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена безпосередньо фізичною особою на земельних ділянках, наданих їй у розмірах, встановлених Земельним кодексом України для ведення: садівництва та/або для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибні ділянки) та/або для індивідуального дачного будівництва;

— пенсійні виплати;

— стипендії;

— допомога по вагітності та пологах;

— одноразова допомога при народженні дитини;

— допомога по догляду за дитиною-інвалідом віком до 18 років;

— допомога по догляду за хворою дитиною або за хворим членом сім'ї;

— допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

— допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням;

— допомога на дітей самотніми матерями;

— допомога при усиновленні дитини;

— державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям;

— державна соціальна допомога інвалідам;

— щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом 1 чи 2 групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним;

— щомісячна компенсаційна виплата по догляду за інвалідом 1 групи або за престарілим, який досяг 80-річного віку;

— державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам;

— державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною»;

— тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме;

— одноразова винагорода жінці, якій присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»;

- сума наданих субсидій для відшкодування витрат на житлово-комунальні послуги та відшкодування витрат на придбання твердого палива, скрапленого газу;
- кошти, отримані від УП та СЗН в рахунок виплати компенсації за невикористане санаторно-курортне лікування;
- кошти, отримані в рахунок виплат грошових компенсацій на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів, наданих інвалідам та на транспортне обслуговування;
- кошти щомісячної грошової компенсації на продукти харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- кошти щомісячної грошової компенсації на продукти харчування дітям, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС;
- кошти, виплачені в рахунок стипендій дітям, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС;
- суми, що виплачені як відшкодування втраченої частини заробітку особам, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС;
- суми виплат щорічної допомоги на оздоровлення особам, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС;
- суми одноразової компенсації у разі встановлення групи інвалідності особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);
- суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) за рішенням суду;
- сума коштів, що є забезпеченням оздоровчих заходів (оплата путівок на санаторно-курортне лікування застрахованим особам та членам їх сімей, оплата путівок до дитячих оздоровчих закладів);
- допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві);
- суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом (членами сім'ї декларанта) за рішенням суду;

у позиції 21 — загальна сума доходів, одержаних декларантом з джерел за межами України. Такими доходами можуть бути, наприклад, кошти, отримані від рідних, які мешкають або працюють за кордоном, відшкодування збитків, завданих під час перебування за кордоном, суми одержаних стипендій під час стажування за кордоном, тощо;

у позиції 22 — загальна сума доходів, одержаних членами сім'ї декларанта з джерел за межами України.

У полі «перерахованого у гривні» у позиціях 21 та 22 розмір доходу зазначається за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції (п. 10 Примітки до Декларації). Якщо протягом року декілька разів було отримано такі доходи, то вони вказуються сумарно, при цьому, підраховуючи зазначений дохід у національній валюті, кожний грошовий переказ слід переводити у національну валюту саме за ставкою Національного банку України на дату отримання такого переводу, а не станом на дату заповнення Декларації.

Чи потрібно зазначати у Декларації вартість товару, придбаного у кредит?

Чіткої однозначної позиції з цього питання на сьогодні немає. Тож, на думку укладачів, якщо у звітному періоді декларантом або членами його сім'ї брався кредит, про це ним може зазначатися у Декларації у позиції 20 або, як додаткова інформація, наприклад, наприкінці Розділу II (у такому разі сума кредиту може не враховуватись до загальної суми сукупного доходу декларанта або члена його сім'ї).

Чи потрібно вносити до Декларації інформацію щодо отриманих декларантом як подарунок коштів? Якщо так, то в яких пунктах і розділах Декларації слід відображати такі дані?

Увага! Відповідно до ст. 718 Цивільного кодексу України дарунком можуть бути рухомі речі, у тому числі гроші та цінні папери, а також нерухомі речі. Також дарунком можуть бути майнові права, якими дарувальник (особа, що дарує) володіє. Тому у разі отримання таких подарунків належить внести відповідні дані до позиції 11 «дарунки, призи, виграші» розділу II Декларації. Тобто суму отриманих декларантом як подарунок коштів треба зазначати у цій позиції.

Декларант щомісяця отримує від матері, яка перебуває в іншій країні, грошові перекази. Чи повинен він про це зазначати у Декларації? В якій позиції слід обліковувати такі кошти?

Відповідні відомості слід вказувати у позиції 21 підрозділу Б «Одержані (нараховані) з джерел за межами України декларантом» розділу II.

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ III ДЕКЛАРАЦІЇ?

У Розділі III «Відомості про нерухоме майно» Декларації зазначаються відомості про нерухоме майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта (членів сім'ї декларанта), та витрати декларанта на придбання такого майна або на користування ним у звітному році. Ці відомості зазначаються станом на дату заповнення Декларації. Зокрема:

у позиціях 23 — 28 — відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (приватизації, успадкування, дарування, міни, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі, вираженої в квадратних метрах, а в деяких випадках суми витрат декларанта на придбання такого майна або на користування ним (по кожній із зазначених позицій окремо).

Поле «сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування» у **позиціях 23 — 28** заповнюється, коли разова витрата по кожній із зазначених позицій саме у звітному році дорівнювала або перевищувала граничну суму, що зазначена у п. 11 Примітки до Декларації.

Ще раз наголосимо, що у 2014 році (при поданні декларації за 2013 рік) така гранична сума становить 150 тис. грн.

Тому, наприклад, особа, яка має нерухоме майно, придбане до звітного періоду, зобов'язана вказати в Декларації інформацію про об'єкт нерухомості, не зазначаючи при цьому інформації про витрати на її придбання або інше право користування. Декларант також не вказує інформацію про витрати на придбаний у звітному році об'єкт, якщо разова витрата на його придбання не дорівнює або не перевищує ту суму, що зазначена у п. 11 Примітки до Декларації;

у позиціях 29 — 34 — відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта із зазначенням місцезнаходження цих об'єктів (країна, адреса), їх загальної площі, вираженої в квадратних метрах.

Записи про відомості, зазначені у позиціях 23 — 34, здійснюються на підставі відповідних правостановлюючих документів у відповідних рядках, залежно від наведеної класифікації нерухомого майна.

Площа земельних ділянок вказується на підставі документів (актів) про їх відведення.

Площа житлових будинків (квартир) вказується на підставі даних, вказаних у технічних паспортах на ці будівлі.

Відомості щодо місцезнаходження об'єкта, зазначеного у позиціях 23 — 34, є інформацією з обмеженим доступом і не підлягають оприлюдненню (ч. 2 ст. 12 Закону).

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прокреслення.

Якщо повнолітня дитина декларанта є співвласником квартири, але фактично мешкає за кордоном, чи потрібно про таке зазначати у Декларації?

До членів родини декларанта належать лише ті повнолітні діти, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки з декларантом.

Тож якщо повнолітня дитина декларанта веде з матір'ю (батьком) спільне господарство, спільно з ними проживає і має спільні обов'язки, то тоді відомості щодо належної їй частки у квартирі потрібно зазначати у позиції 31 «Квартири» підрозділу Б «Майно, що перебуває у власності, оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта» розділу III Декларації.

При цьому в такому разі потрібно буде не лише обліковувати такі дані, а й отримати від дитини усі інші, необхідні для відображення у Декларації відомості.

Проте у разі якщо декларант та його дитина спільно не проживають, не пов'язані спільним побутом і не мають взаємних прав та обов'язків, частку, якою володіє така дитина у квартирі, у позиції 31 «Квартири» підрозділу Б «Майно, що перебуває у власності, оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта» розділу III Декларації вказувати **немає потреби**.

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ IV ДЕКЛАРАЦІЇ?

У **Розділі IV «Відомості про транспортні засоби»** Декларації зазначаються відомості про транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта (членів сім'ї декларанта), та витрати декларанта на їх придбання (користування) у звітному році. Ці відомості зазначаються станом на дату заповнення Декларації. Зокрема:

у позиціях 35 — 39 — відомості про транспортні засоби, які перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (успадкування, дарування, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками) із зазначенням марки або моделі кожного транспортного засобу, об'єму циліндрів двигуна (вказується в кубічних сантиметрах), потужності двигуна (вказується в кВт), довжини водних засобів (вказується в сантиметрах), року випуску транспортного засобу та суми витрат декларанта на їх придбання (користування) (по кожній із зазначених позицій окремо);

у позиціях 40 — 44 — перелічуються транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта.

Відомості про довжину транспортного засобу зазначаються лише у **позиціях 37, 38, 42 і 43**.

Записи у **позиціях 35 — 44** здійснюються у відповідних рядках залежно від наведеної класифікації транспортних засобів.

Відомості про транспортні засоби вказуються на підставі даних технічних паспортів. Уточнення можна зробити в органах, де зареєстровані транспортні засоби.

Транспортними засобами вважаються пристрої, які призначені для перевезення людей або вантажу, а також такі, на яких встановлено спеціальне обладнання або механізм, а тому до них відносяться не лише усі види автомобілів, а й трактори, мотоцикли, мопеди, скутери, трактори, причепа та інші самохідні машини.

У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прокреслення.

Поле «сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування» у позиціях 35 — 39 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує розмір встановленої у п. 11 Примітки до Декларації суми.

Чи потрібно відображати в Декларації купівлю-продаж транспортного засобу за генеральним дорученням?

Нагадаємо: доручення, у якому перераховані всі можливі повноваження, називають генеральним. Однак у автомобіля, як і в будь-якого іншого технічного засобу, на який видано генеральне доручення, власник не змінюється! Якими б не були повноваження, зазначені у виданому дорученні, власником довіреного транспортного засобу особа, якій видано генеральну довіреність, не стане. У ст. 244 Цивільного кодексу України прямо зазначено, що доручення — це «письмовий документ, що видається однією особою іншій, для представництва перед третіми особами». А ст. 248 ЦКУ передбачає право довірителя в будь-який момент скасувати видане доручення й передоручити транспортний засіб іншій особі.

Тож якщо декларант або член його сім'ї «придбав» за такою схемою транспортний засіб, дані про такий транспортний засіб повинні бути обліковані у відповідних позиціях Розділу IV Декларації як транспортні засоби, що перебувають «на іншому праві користування».

У разі якщо декларант або член його сім'ї шляхом надання генерального доручення «відчужує» транспортний засіб, то він повинен розуміти, що за ЦКУ він буде вважатися власником цього транспортного засобу, поки особа, на яку видане генеральне доручення, не здійснить фактичного переоформ-

лення власності на зазначений транспортний засіб. А як наслідок цієї ситуації такий транспортний засіб треба обліковувати у відповідних позиціях Розділу IV Декларації як засіб, що перебуває «на праві власності».

У 2013 році декларант придбав легковий автомобіль за 148000 грн. При цьому ним була сплачена ще й вартість послуг з оформлення документів, що підтверджують право власності, послуги нотаріуса та інші витрати, які пов'язані з укладенням договору купівлі-продажу автомобіля. Загальна вартість за цією угодою склала суму у 153000 грн. Чи потрібно зазначити цю суму у позиції 35 «Автомобілі легкові»?

Ні, не потрібно. Звернемо увагу на те, що у позиції 35 «Автомобілі легкові» Розділу IV обліковувати дані щодо наявності такого транспортного засобу потрібно. Потрібно зазначити і марку/модель (об'єм циліндрів двигуна — куб. см; потужність двигуна — кВт).

При цьому поле «Сума витрат (грн.) на придбання у власність» у Декларації за 2013 рік зазначається лише у разі, якщо разова витрата декларанта по зазначеній позиції у звітному році дорівнює або перевищує 150000 грн. Як вбачається із запитання, вартість придбаного автомобіля не перевищує 150000 грн. (одноразова витрата становить 148000 грн.), відповідно позиція 35 «Автомобілі легкові» Розділу IV поля «Сума витрат (грн.) на придбання у власність» буде містити лише прокреслення. Звернемо увагу, що відповідно до п. 8 Примітки до Декларації проставляння прокреслень у позиціях, які не містять відомостей, обов'язкове. Супутні витрати, пов'язані з придбанням автомобіля, не належать до його вартості, а зазначаються у позиції 59 «Інші, не зазначені у розділах III — V витрати» розділу VI Декларації, у разі якщо разова витрата по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує розмір встановленої у пункті 11 Примітки до Декларації суми.

У випадку, коли автомобіль був придбаний у 2014 році, а Декларація подається у 2015 році з показниками за 2014 рік, то таку суму витрат на придбання автомобіля слід відображати. Адже з 1 січня 2014 року гранична сума, зазначена у п. 11 Примітки до Декларації, зменшена до 80000 грн., а вартість автомобіля становить 148000 грн., тобто перевищує граничну суму, з якої встановлено обов'язковість звітування про витрати на придбання.

Які транспортні засоби необхідно відображати в позиціях 39 та 44 «Інші засоби» Розділу IV Декларації?

У цих позиціях відображаються ті транспортні засоби, які не включені до переліку транспортних засобів, зазначених у позиціях 35, 36, 37, 38 та відповідно 40, 41, 42, 43, тобто не є автомобілем легковим, автомобілем вантажним (спеціальним), водним засобом, повітряним судном.

Так, на сьогодні немає єдиного визначення стосовно того, що вважається транспортним засобом. Згідно з Інструкцією про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затвердженою наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 21.10.2003 р. № 200, транспортний засіб — це пристрій, призначений для перевезення людей або вантажу, а також такий, на якому встановлено спеціальне обладнання або механізм (усі види автомобілів, трактори та інші самохідні машини, а також мотоцикли та інші механічні транспортні засоби).

Згідно з іншими нормативними актами до транспортних засобів віднесено транспортні засоби, що використовуються для міжнародних перевезень вантажу, багажу та пасажирів. Також транспортними засобами є будь-які засоби повітряного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовуються для перевезення товарів через державний кордон України. Транспортними засобами визнані й кабінні, крісла або транспортери, механізми для прикріплення кабінні або крісла на канаті (пристрої для підвішування), тягач з причепом чи тягач з напівпричепом, напівпричеп.

Отже, якщо декларант або члени його родини володіють будь-яким транспортним засобом, про це слід зазначити у Декларації. **У разі якщо засоби не підпадають під визначення, зазначені у позиціях 35 — 38 чи 40 — 43, такі засоби будуть обліковуватися у позиціях 39, 44 «Інші засоби» відповідно до того, хто ними володіє.**

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ V ДЕКЛАРАЦІЇ?

У Розділі V «Відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи» Декларації зазначаються відомості про вклади в банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності декларанта (членів сім'ї декларанта), та витрати декларанта на придбання таких активів (грн.) у звітному році. Відповідно до ч. 2 ст. 115 Цивільного кодексу України **внеском до статутного капіталу учасника** можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові та інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом.

Майно, що є предметом вкладу учасника чи засновника, має відповідати певним вимогам: бути власністю учасника (засновника); мати грошову оцінку; бути відчужуваним; належати до майна, яке може використовуватися для формування статутного капіталу господарського товариства.

Згідно зі ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV цінні папери — документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника та передбачають виконання зобов'язань згідно з проспектом їх емісії (за емісійними цінними паперами), а також можливість передачі прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

Щодо банківських вкладів. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III **вкладом (депозитом)** є кошти в готівковій або безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами банків на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору. Закон розуміє банківський вклад як кошти. Згідно зі ст. 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III кошти існують у готівковій (формі грошових знаків) або безготівковій формі (формі записів на рахунках у банках).

Водночас банківський вклад слід розуміти і як вид виключної банківської діяльності, адже згідно зі ст. 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність» на підставі банківської ліцензії банки мають право здійснювати таку банківську операцію, як приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб.

Стаття 1058 ЦКУ зазначає, що за договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), яка надійшла, зобов'язується **виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.**

Тож виходячи з викладеного, при заповненні цього розділу антикорупційної Декларації для уникнення в майбутньому непорозумінь не зайвим буде отримати в установах, що володіють такою інформацією, довідки із зазначенням усіх потрібних вартісних показників для правильного їх відображення.

Увага! У зв'язку із змінами до Закону з 9 червня 2013 року у полях «усього» та «у тому числі за кордоном» у позиціях 45 — 53 зазначається повне найменування банків, інших фінансових установ, товариств, підприємств, організацій тощо, з якими у суб'єкта декларування чи членів його сім'ї наявні відповідні відносини.

Зокрема:

у позиції 45 — зазначається загальна сума грошових коштів на рахунках декларанта (ощадних, депозитних, поточних, анонімних) у банках та інших фінансових установах;

у позиції 46 — зазначається загальна сума грошових коштів, вкладених до банків та інших фінансових установ у звітному році.

Поле «усього» у позиції 46 (вкладених у звітному році) заповнюється, якщо разова витрата (вклад або внесок), здійснена декларантом на рахунок фінансової установи (банку) у звітному році, дорівнює або перевищує суму, зазначену у п. 11 Примітки до Декларації.

Відповідно до вимог ч. 3 ст. 12 Закону у разі відкриття особою, зазначеною в п. 1 та п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 4 цього Закону, або членом її сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента вона зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган доходів і зборів за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента;

у позиції 47 — зазначається загальний розмір (сума) номінальної вартості усіх видів цінних паперів, якими володіє декларант.

Номінальна вартість цінних паперів (вартість, зафіксована на бланку цінного папера) зазначається з урахуванням здійсненої індексації, про що повідомляє емітент цінного папера;

у позиції 48 — зазначається загальний розмір (сума) номінальної вартості усіх видів цінних паперів, придбаних у звітному році.

Поле «усього» у позиції 48 (вкладених у звітному році) заповнюється, якщо разова витрата (вклад або внесок), здійснена декларантом на рахунок фінансової установи (банку) у звітному році, дорівнює або перевищує суму, зазначену у п. 11 Примітки до Декларації;

у позиції 49 — зазначається загальний розмір внесків (паїв), здійснених декларантом станом на день заповнення Декларації, до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації;

у позиції 50 — зазначається розмір внесків (паїв), здійснених декларантом до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації у звітному році.

Поле «усього» у позиції 50 (вкладених у звітному році) заповнюється, якщо разова витрата (вклад або внесок), здійснена декларантом на рахунок фінансової установи (банку) у звітному році, дорівнює або перевищує суму, зазначену у п. 11 Примітки до Декларації;

у позиції 51 — зазначається загальна сума грошових коштів на рахунках членів сім'ї декларанта (ощадних, депозитних, поточних, анонімних) у банках та інших фінансових установах. Ці відомості зазначаються станом на 31 грудня звітного року;

у позиції 52 — зазначається загальний розмір (сума) номінальної вартості усіх видів цінних паперів, якими володіють члени сім'ї декларанта;

у позиції 53 — зазначається розмір внесків до статутних (складених) капіталів товариств, підприємства, організацій, тобто розмір корпоративних прав членів сім'ї декларанта, включаючи дохід від відчуження (продажу) членами сім'ї декларанта корпоративних прав у звітному періоді.

У полі «**у тому числі за кордоном**» у позиціях 45 — 53 Розділу V Декларації зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції (п. 10 Примітки до Декларації).

За п. 11 Примітки до Декларації поле «усього» у позиціях 46, 48, 50 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) щодо кожної із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує граничну суму.

При цьому зверніть увагу, що **у позиціях 45, 47, 49 Декларації за наявності таких показників витрата обліковується обов'язково, незважаючи на те, що вона може бути меншою за встановлену у п. 11 Примітки суму.**

З точки зору логічного контролю в обов'язковому порядку повинна бути заповнена позиція 9 (дивіденди, проценти) Розділу II Декларації щодо декларанта та членів його сім'ї.

У разі наявності даних у позиціях 47, 49, 52, 53 визначте, чи були отримані доходи від них протягом звітного періоду, та пам'ятайте, що такі доходи слід буде відображати у позиції 20 (інші види доходів (не зазначені у позиціях 6 — 19)) Розділу II Декларації щодо декларанта та членів його сім'ї.

Чи потрібно зазначати у Декларації і в якій позиції відомості про суми коштів, які зберігаються у декларанта або членів його сім'ї на рахунках в Ощадбанку України за ощадними книжками СРСР?

Так. Такі відомості декларант зазначає у позиції 45, а щодо членів своєї сім'ї — у позиції 51 Розділу V Декларації.

Чи потрібно декларувати залишок на зарплатній картці декларанта, що був на ній станом на 31 грудня звітного року, у позиції 45 «Сума коштів на рахунках у банках та інших фінансових установах» Розділу V Декларації?

Кошти, що перераховані роботодавцем на зарплатну картку, є тим доходом, що обліковується у позиції 6 «заробітна плата, інші виплати та винагороди, зараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору (крім виплат, зазначених у позиціях 7, 8)» Розділу II, а тому немає потреби їх ще раз обліковувати у позиції 45 Розділу V Декларації як суму коштів, що перебуває на рахунках у банках та інших фінансових установах.

Особа, що є декларантом, відкрила накопичувальний рахунок на користь своєї дитини. Чи потрібно суму такого вкладу вказувати у Декларації? Якщо потрібно, то кому — декларанту чи члену його сім'ї?

Так, звісно, такі показники потрібно вносити до Декларації. Щодо того, кому їх зазначати, слід пам'ятати, що рахунок на ім'я неповнолітньої особи може відкрити будь-хто, оформивши це як договір на користь третьої особи згідно зі ст. 1063 ЦКУ. Тому зазначати кошти, що перебувають на такому рахунку, потрібно у позиції 51 Розділу V Декларації, адже це кошти, які знаходяться на рахунках у банках та інших фінансових установах члена сім'ї декларанта (його дитини).

ЯКІ ВІДОМОСТІ НЕОБХІДНО ЗАЗНАЧАТИ В РОЗДІЛІ VI ДЕКЛАРАЦІЇ?

У **Розділі VI «Відомості про фінансові зобов'язання»** зазначаються відомості про фінансові зобов'язання декларанта (членів сім'ї декларанта) на користь інших юридичних і фізичних осіб внаслідок укладання договорів (прийняття і виконання зобов'язань) та інші витрати декларанта у звітному році.

Нагадаємо! У зв'язку із змінами до Закону з 9 червня 2013 року у полях «усього» та «у тому числі за кордоном» у позиціях 54 — 64 зазначається повне найменування банків, інших фінансових установ, товариств, підприємств, організацій тощо, з якими у суб'єкта декларування чи членів його сім'ї наявні відповідні відносини.

Зокрема:

у позиції 54 — сума коштів, витрачених у звітному році на добровільне страхування.

Чи потрібно вказувати суму зі страхування житлового приміщення та життя декларанта? Якщо так, то в якій позиції?

Так, потрібно. Витрати на такі види страхування зазначаються у позиціях 54 або 60 «Добровільне страхування» Розділу VI Декларації декларанта чи членів його родини (відповідно до того, з ким укладено договір про таке). Відповідно до Закону України «Про страхування» від 07.03.96 р. № 85/96-ВР **видами добровільного страхування можуть бути:**

- 1) страхування життя;
- 2) страхування від нещасних випадків;
- 3) медичне страхування (безперервне страхування здоров'я);
- 4) страхування здоров'я на випадок хвороби;
- 5) страхування наземного транспорту (крім залізничного);
- 6) страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту);
- 7) страхування вантажів та багажу (вантажобагажу);
- 8) страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ;
- 9) страхування майна (іншого, ніж передбачено пп. 5 — 9 цієї статті);
- 10) страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника);
- 11) страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника);
- 12) страхування відповідальності перед третіми особами (іншої, ніж передбачено пп. 12 — 14);
- 13) страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту);
- 14) страхування інвестицій;

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 15) страхування фінансових ризиків;
- 16) страхування судових витрат;
- 17) страхування виданих гарантій (порук) та прийнятих гарантій;
- 18) страхування медичних витрат;
- 19) страхування сільськогосподарської продукції тощо.

Зверніть увагу! Страховий внесок за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є витратами у розумінні позиції 56 Розділу VI (а не позиції 54 «Добровільне страхування» Розділу VI Декларації).

Зазначене ґрунтується на тому, що згідно із Законом України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 р. № 1961-IV, який регулює відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і спрямований на забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну потерпілих при експлуатації наземних транспортних засобів на території України, такий вид страхування є обов'язковим для власників (розпорядників) наземного транспортного засобу. А тому витрати на такий вид страхування належать до витрат на утримання майна.

Ще раз звернемо увагу, що витрати у позиції 56 «Утримання зазначеного у розділах III — V майна» Розділу VI Декларації зазначаються декларантом у Декларації за 2013 рік лише у тому разі, коли **перевищують 150000 грн.**

Що стосується таких **витрат членами родини декларанта**, то такі дані, за їх наявності, тепер теж відображаються залежно від їх сум **у позиції 62** «Утримання зазначеного у розділах III — V майна» Розділу VI Декларації, тобто лише у тому разі, коли дорівнюють або перевищують вартість у сумі, вказаній у п. 11 Примітки до Декларації;

у позиції 55 — сума коштів, витрачених у звітному періоді на внески, пов'язані з недержавним пенсійним забезпеченням;

у позиції 56 — сума коштів, витрачених у звітному періоді на утримання нерухомого майна, зазначеного у Розділі III Декларації, на утримання транспортних засобів, наведених у Розділі VI Декларації, та іншого майна, зазначеного у Розділі V. Поле «усього» у позиції 56 заповнюється, якщо разова витрата (вклад або внесок), здійснена декларантом у звітному році, дорівнює або перевищує визначену у п. 11 Примітки до Декларації суму;

у позиції 57 — зазначаються сплачені декларантом протягом звітного періоду суми платежів за договорами позики або кредиту для погашення основної суми позики чи кредиту.

Позика — грошові кошти, що надаються резидентами, які є фінансовими установами, або нерезидентами, крім нерезидентів, які мають офшорний статус, позичальнику на визначений строк із зобов'язанням їх повернення та сплатою процентів за користування сумою позики (ст. 14 Податкового кодексу України).

Договір позики може бути безпроцентним або під певні проценти, що регламентується Цивільним кодексом України.

Кредит — кошти, що надаються банківською установою особі на визначений строк для цільового використання та під процент;

у позиції 58 — зазначаються сплачені декларантом у звітному періоді суми платежів для погашення процентів за позику чи кредитом;

у позиції 59 — зазначається сума витрат за іншими призначеннями, не зазначеними у розділах III — V. Поле «усього» у позиції 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад або внесок), здійснена декларантом у звітному році, дорівнює або перевищує визначену у п. 11 Примітки до Декларації суму;

у позиції 60 — сума коштів, витрачених членами сім'ї декларанта у звітному році на добровільне страхування;

у позиції 61 — сума коштів, витрачених членами сім'ї декларанта у звітному періоді на внески, пов'язані з недержавним пенсійним забезпеченням;

у позиції 62 — сума коштів, витрачених членами сім'ї декларанта у звітному періоді на утримання майна, зазначеного у розділах III — V Декларації.

Звертаємо увагу, що у зв'язку із змінами до Закону поле «усього» у позиції 62 з 1 січня 2014 року заповнюватиметься, якщо разова витрата витрачених коштів на утримання майна, здійснена декларантом у звітному році, дорівнює або перевищує суму, зазначену у п. 11 Примітки до Декларації;

у позиції 63 — зазначаються сплачені членами сім'ї декларанта протягом звітного періоду суми платежів за договорами позики або кредиту для погашення основної суми позики чи кредиту;

у позиції 64 — зазначаються сплачені членами сім'ї декларанта у звітному періоді суми платежів для погашення процентів за позикою чи кредитом.

У полі «**у тому числі за кордоном**» у позиціях 54 — 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції (п. 10 Примітки до Декларації).

При декларуванні фінансових зобов'язань слід обліковувати всі нараховані у звітному періоді зобов'язання, а не тільки фактично сплачені декларантом та членами його сім'ї.

ВІДПОВІДІ НА ДЕЯКІ ЗАПИТАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЗАПОВНЕННІ ДЕКЛАРАЦІЇ

Що робити державному службовцю, якщо члени його сім'ї відмовляються подавати інформацію про свої доходи?

Згідно із Законом державні службовці зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) повні й правдиві відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за звітний рік за встановленою формою щодо себе та членів своєї сім'ї.

Якщо один із членів сім'ї державного службовця відмовляється подавати відомості про свої доходи у звітному році (наприклад, один із подружжя після розлучення), державний службовець повинен письмово звернутися до свого керівника та пояснити ситуацію.

Якщо наявна інформація про місце роботи того, хто відмовляється добровільно подавати свої відомості, установа, в якій працює державний службовець, може направити за місцем роботи такого члена сім'ї офіційний запит на отримання даних про доходи. Також запит про отримані членом родини доходи можна направити до відповідного органу Міністерства доходів і зборів України.

У разі ненадання декларанту членами сім'ї відомостей, передбачених Декларацією, декларант у відповідному полі може поставити прокреслення або, зокрема, зазначити «**відомості не надано**».

Як визначити доходи членів сім'ї державного службовця у випадку, якщо вони у звітному періоді були безробітними?

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» застраховані особи мають право на такі види забезпечення, як допомога по безробіттю (у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності), допомога по частковому безробіттю, матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні, тощо. (Більш детально див. роз'яснення до заповнення позиції 12 Розділу II «Відомості про доходи».)

У разі неотримання членами сім'ї декларанта у звітному періоді вищезазначених видів забезпечення у відповідній позиції Декларації ставиться прокреслення.

Яка відповідальність передбачена за порушення державним службовцем вимог фінансового контролю, а саме за неподання, несвоєчасне подання Декларації або подання недостовірних відомостей у Декларації?

Перелік корупційних правопорушень, які тягнуть за собою адміністративну відповідальність, визначено у Главі 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення [3].

За порушення державним службовцем вимог фінансового контролю передбачена адміністративна відповідальність. Зокрема, ст. 172⁶ КУпАП передбачає, що неподання або несвоєчасне подання Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру згідно із Законом тягне за собою **накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

Частиною 2 зазначеної статті передбачена відповідальність за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента у вигляді **накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

Крім того, неподання, несвоєчасне подання Декларації або подання недостовірних відомостей у Декларації може розглядатися як порушення Присяги державного службовця (ст. 17 Закону України «Про державну службу»), у якій, зокрема, зазначено: «...*присягаю, що буду вірно служити народові України, суворо дотримувати Конституції та законів України...*», що **може бути підставою для припинення державної служби** відповідно до п. 6 ст. 30 Закону України «Про державну службу» (для посадових осіб місцевого самоврядування — ст. 11 та абз. 2 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» відповідно).

Який строк і порядок оприлюднення відомостей, наведених у Декларації, та які з них підлягають оприлюдненню?

Частиною 2 ст. 12 антикорупційного Закону встановлено, що відомості, зазначені у Декларації за минулий рік Президента України, Голови Верховної Ради України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, голів та суддів вищих спеціалізованих судів України, Генерального прокурора України та його заступників, Голови Національного банку України, Голови Рахункової палати, Голови та членів Вищої ради юстиції, членів Центральної виборчої комісії, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, перших заступників та заступників міністрів, заступників міністрів — керівників апаратів, керівників інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та їх заступників, членів колегіальних державних органів (комісій, рад), сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі її утворення), районної, обласної ради та їх заступників, керівників виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад та їх заступників, секретаря сільської, селищної, міської ради підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах або опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування. Відповідні відомості, розміщені на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування, оприлюднюються на термін не менше одного року.

Зверніть увагу, що у 2014 році вперше законодавець дозволив розміщувати відомості з декларацій на офіційних сайтах юридичних осіб, у яких працюють суб'єкти декларування, не дублюючи при цьому інформацію у друкованих ЗМІ. Однак при цьому інформація з декларацій має знаходитись на сайті протягом року з моменту розміщення. Розміщення на неофіційному сайті, на сторінці у соціальній мережі оприлюдненням не вважається.

Відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в Декларації, є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають.

Статтю 1 Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України засобами масової інформації» [16] визначено, що офіційні друковані видання органів державної влади та органів місцевого самоврядування — це видання, які видаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Особа перебувала на посаді спеціаліста державного органу та у серпні 2013 року шляхом переведення була призначена на вищу посаду до іншого державного органу. Чи потрібно їй подавати антикорупційну декларацію до органу, з якого вона звільняється?

Відповідно до внесених Законом № 224 доповнень до ст. 12 антикорупційного Закону обов'язок щодо подання антикорупційної декларації суб'єктом декларування протягом одного року за своїм останнім міс-

цем роботи **покладено на особу, яка звільнилася або іншим чином припинила діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.** Із зазначеного можна зробити висновки: у разі призначення особи на посаду до іншого органу шляхом переведення (не має значення, державна служба чи служба в органі місцевого самоврядування) подавати антикорупційну декларацію до попереднього місця роботи не потрібно. Переведена особа **хоча і звільнялася, але не припиняла діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а продовжила її виконувати в іншому органі.** Про те, що звільнення з посади відбулося шляхом переведення на іншу посаду до іншого органу, має бути зазначено у наказі (розпорядженні тощо).

Де зберігаються Декларації і як можуть використовуватися зазначені у Декларації відомості?

Декларації зберігаються у кадрових підрозділах відповідних органів державної влади або органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права в особових справах осіб-декларантів. Декларацію приєднують до матеріалів особової справи, нумерують та вносять до переліку документів, що зберігаються в особовій справі.

Згідно з абз. 2 ч. 3 ст. 8 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» депутати місцевих рад подають декларації за місцем роботи (служби), крім самозайнятих осіб, безробітних або пенсіонерів, які подають зазначені декларації до апаратів відповідних місцевих рад або їх виконавчих комітетів.

Як зазначалося вище, наведені у Декларації відомості відповідно до ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не належать до інформації з обмеженим доступом, крім інформації, яка не підлягає оприлюдненню відповідно до ст. 12 антикорупційного Закону.

Згідно з ч. 4 ст. 12 антикорупційного Закону порядок зберігання документів і використання відомостей, зазначених у деклараціях, затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до вимог, установлених законом. Такий порядок затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2012 р. № 16 [20].

Відповідно до зазначеного Порядку відомості, наведені в Декларації, оформлені за формою і в порядку, що встановлені Законом, не належать до інформації з обмеженим доступом, крім відомостей щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, що наводяться в Декларації (це є інформацією з обмеженим доступом). Отже, у разі витребування відомостей із Декларації уся інформація з обмеженим доступом не підлягає розголошенню (тобто не вказується у переліку поданих на запит третьої особи відомостей) або повинна бути заретушована (якщо подається копія Декларації). Винятками з цього правила можуть бути випадки, чітко передбачені законом. Наприклад, здійснення оперативно-розшукових заходів, процесуальних чи слідчих дій у ході кримінального провадження. Однак у такому випадку право запитувача на одержання інформації повинно бути підтвержене документально. Копія документа, який би підтвердив право третьої особи на одержання персональних даних декларанта, має зберігатися у справі, про надання такої інформації робиться запис у відповідному журналі (реєстрі).

Чому потрібні такі «перестороги»? Тому, що за незаконне поширення конфіденційної інформації про фізичну особу (її персональних даних) серед іншого передбачена адміністративна відповідальність (ч. 4 ст. 188³⁹ КУпАП, штраф для посадовців у сумі від 5100 до 17000 грн.) і кримінальна відповідальність (ст. 182 КК, залежно від обсягів заподіяної шкоди карається як таким самим штрафом, так і позбавленням волі на строк від 3 до 5 років).

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, відповідні юридичні особи публічного права ведуть облік запитів щодо надання відомостей, зазначених у деклараціях, із зазначенням одержувача відомостей, реквізитів та змісту запиту, структурного підрозділу, що відповідає за надання відомостей, та відмітки про їх надання.

Чи потрібно вказувати в Декларації відомості стосовно осіб, які не перебувають у шлюбі з декларантом, але проживають разом із ним?

Відповідно до ст. 1 Закону членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі. Крім осіб, які перебувають у шлюбі, до членів сім'ї для цілей заповнення Декларації особа може бути віднесена за наявності **сукупності таких ознак:** 1) спільне проживання; 2) пов'язаність спільним побутом; 3) наявність взаємних прав та обов'язків із декларантом.

Враховуючи вищенаведене, особа, яка лише разом проживає з декларантом, і при цьому не виконуються інші дві умови (пов'язаність спільним побутом та наявність взаємних прав і обов'язків з декларантом), за формальною ознакою не може бути віднесена до членів сім'ї.

Чи потрібно вказувати в Декларації відомості стосовно батьків державного службовця, які проживають разом з ним, та дорослих дітей, які проживають окремо?

У Декларації зазначаються відомості тільки щодо членів сім'ї декларанта.

Відповідно до ст. 1 антикорупційного Закону членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли не проживає спільно з ними, але відповідно до ч. 1 ст. 6 Сімейного кодексу України особа наділена правовим статусом «дитина» до досягнення нею повноліття.

Тому при заповненні Декларації відомості про майно дорослих (повнолітніх) дітей (батьків) декларанта зазначаються, коли дорослі діти (батьки):

— спільно проживають;

— пов'язані спільним побутом;

— мають взаємні права та обов'язки з декларантом (тобто наявність у них спільних з декларантом витрат, спільного бюджету, спільного харчування, купівлі майна для спільного користування, участі у витратах на утримання житла, його ремонт, надання взаємної допомоги, наявність усних чи письмових домовленостей про порядок користування житловим приміщенням, інших обставин, які засвідчують реальність сімейних відносин).

Відповідно до ч. 1 ст. 29 Цивільного кодексу України місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, де фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна (ст. 29 Цивільного кодексу України).

Загальні відомості про цих осіб (ступінь родинного зв'язку, прізвище, ініціали, реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта громадянина України) необхідно зазначити у позиції 4 Декларації.

Чи є сума позики (кредиту), отриманого декларантом у фінансовій установі у звітному періоді, доходом та в яких пунктах і розділах Декларації потрібно відображати цю суму та ту, що сплачується банку за кредитним договором у звітному періоді?

Нагадаємо, що однозначної думки відповідних фахівців із цього приводу не існує! Але оскільки у Розділі VI декларантом зазначаються відомості про сплачені протягом звітного періоду платежі за договорами позики (кредиту), то відомості про суму отриманої у звітному періоді позики (кредиту) доцільно було б зазначити у Розділі II Декларації у позиції 20 «інші види доходів» або, наприклад, наприкінці Розділу II.

Пам'ятайте, що у позиціях 57 та 58 Розділу VI «Відомості про фінансові зобов'язання» зазначається загальна сума сплачених декларантом протягом звітного року платежів за договорами позики (кредиту) у рахунок погашення основної суми позики (кредиту) та суми процентів за позикою (кредитом), а у позиціях 63 та 64 — розмір таких платежів, здійснених членами сім'ї декларанта.

У полі «у тому числі за кордоном» у позиціях 57, 58, 63 та 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції (п. 10 Примітки до Декларації).

У полях «Усього» та «у тому числі за кордоном» у позиціях 45 — 53 зазначається повне найменування банків, інших фінансових установ, товариств, підприємств, організацій тощо, з якими у декларанта чи членів його сім'ї наявні відповідні відносини (п. 11¹ Примітки до Декларації).

Відомості щодо фінансових сум округлюються до гривні.

Чи вважається доходом відшкодування, яке отримав державний службовець відповідно за рішенням суду за майнову або моральну шкоду?

Статтями 22, 23 Цивільного кодексу України визначено, що особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування, у тому числі на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Майнова або моральна шкода відшкодовується грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб за рішенням суду одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом.

Тобто зазначене відшкодування (компенсація) є додатковим видом доходу фізичної чи юридичної особи, яка зазнала відповідних збитків.

Отже, суми відшкодувань за майнову або моральну шкоду, отримані декларантом або членами сім'ї декларанта, необхідно зазначати у позиції 20 Розділу II Декларації.

В яких пунктах Декларації державний службовець має відображати плату за навчання своїх дітей у навчальних закладах?

Сума коштів, сплачених декларантом на користь закладів освіти для компенсації вартості навчання його або члена сім'ї, по суті, відноситься до фінансових зобов'язань декларанта.

Розмір суми, сплаченої декларантом за навчання його або членів сім'ї в навчальних закладах, крім навчання за рахунок бюджетного фінансування, зазначається у позиції 59 Розділу VI Декларації. До цієї позиції відноситься сума, сплачена декларантом на користь закладів освіти у рахунок компенсації вартості навчання, підготовки чи перепідготовки декларанта або членів його сім'ї.

Слід зауважити, що у цьому випадку поле «усього» у позиції 59 заповнюється, якщо разова витрата (вклад/внесок) на вказані цілі у звітному періоді дорівнює або перевищує граничну суму, що визначена у п. 11 Примітки до Декларації. Тобто обов'язковою умовою декларування таких видатків у цьому випадку буде те, що зазначену оплату дійсно здійснював декларант (про що свідчить договір про навчання, де декларант є гарантом такої оплати; у квитанції про оплату зазначено, що платником є декларант, тощо).

У випадку коли ці обов'язки покладено на членів родини декларанта, такі витрати взагалі не декларуються.

ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ВІДОМОСТЕЙ, ЗАЗНАЧЕНИХ У ДЕКЛАРАЦІЇ

З метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до ч. 6 ст. 12 антикорупційного Закону з 01.01.2014 р. уповноваженими підрозділами, створеними на підставі постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції» від 04.09.2013 р. № 706, **проводяться:**

- 1) перевірка фактів своєчасності подання декларацій;
- 2) перевірка декларацій на наявність конфлікту інтересів;
- 3) логічний та арифметичний контроль декларацій.

Відповідно до ч. 7 ст. 12 антикорупційного Закону **перевірка факту своєчасності подання Декларації здійснюється протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня, в який така Декларація повинна бути подана.**

Відповідно до ч. 8 ст. 12 цього Закону перевірка Декларації **на наявність конфлікту інтересів суб'єкта декларування здійснюється протягом тридцяти днів з дня подання Декларації** і полягає у порівнянні службових обов'язків суб'єкта декларування з його та членів його сім'ї фінансовими інтересами.

Відповідно до абз. 1 ч. 9 ст. 12 цього Закону **логічний та арифметичний контроль Декларації здійснюється протягом тридцяти днів з дня подання Декларації** у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування державної податкової політики, та Міністерством юстиції України.

Увага! Відповідно до абз. 2 ч. 9 ст. 123 антикорупційного Закону у разі виявлення під час перевірки Декларації арифметичних або логічних помилок уповноважений підрозділ невідкладно письмово повідомляє про це відповідного суб'єкта декларування, який має право протягом п'яти днів з дня отримання такого повідомлення подати уповноваженому підрозділу письмове пояснення та/або виправлену Декларацію.

Відповідно до абз. 3 ст. 12 антикорупційного Закону у зв'язку з проведенням логічного та арифметичного контролю Декларації уповноважений підрозділ має право робити запити до державних органів, органів влади АР Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності щодо зазначених відомостей. А тому у випадку коли суб'єкт декларування має певні сумніви щодо деяких показників, можна зазначити про це, і уповноважений орган зробить запит, який допоможе з'ясувати деякі показники. І у разі помилки її можна буде **виправити** у встановлений Законом термін.

Нагадаємо: відповідно до абз. 4 ст. 12 антикорупційного Закону усі державні органи, органи влади АР Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, яким надіслано запит уповноваженого підрозділу, зобов'язані не пізніше десяти робочих днів з дня отримання запиту подати копії необхідних документів або відповідну інформацію.

Згідно з ч. 10 ст. 12 антикорупційного Закону у разі встановлення за результатами передбачених цією статтею перевірок ознак правопорушення уповноважений підрозділ письмово повідомляє керівника відповідного державного органу, органу влади АР Крим, його апарату, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права та правоохоронні органи для відповідного реагування, яким може стати і **настання відповідальності за порушення фінансового контролю**.

Слід зазначити, що серед основних завдань уповноваженого підрозділу, окрім проведення перевірки фактів своєчасності подання декларацій, їх перевірки на наявність конфлікту інтересів, а також здійснення їх логічного та арифметичного контролю та здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів, є і надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства і проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції.

А тому уповноважений підрозділ відповідно до покладених на нього завдань у тому числі надає іншим структурним підрозділам органу виконавчої влади, підприємства, установи, організації та їх окремим працівникам роз'яснення щодо застосування антикорупційного законодавства та надає допомогу в заповненні декларацій.

Отже, при виникненні будь-яких питань стосовно фінансового контролю не зволікайте з їх вирішенням, а звертайтеся за роз'ясненнями.

ЗРАЗОК ЗАПОВНЕННЯ ДЕКЛАРАЦІЇ

Додаток до Закону України
«Про засади запобігання і протидії корупції»
від 7 квітня 2011 року № 3206-VI

ДЕКЛАРАЦІЯ

про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру
за 2013 рік

Розділ I. Загальні відомості

1. Петренко Іван Іванович,
2010304050

(прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків /
серія та номер паспорта громадянина України — декларанта)

2. Місце проживання: **01044, м. Київ, вул. Хрещатик, буд. 40, кв. 16**

(поштовий індекс, область, район, населений пункт, вулиця, номер: будинку, корпусу, квартири декларанта)

3. Посада: головний спеціаліст відділу фінансового забезпечення
адміністративно-фінансового департаменту
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

4. Члени сім'ї декларанта:

Ступінь зв'язку	Прізвище, ініціали, дата народження	Реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта громадянина України
Дружина	Петренко Ганна Андріївна, 18.04.1969	2211334455
Син	Петренко Борис Іванович, 07.07.1996	2233445566
Донька	Петренко Ольга Іванівна, 11.11.2001	—

Розділ II. Відомості про доходи

А. Одержані (нараховані) з усіх джерел в Україні

Перелік доходів	Сума одержаного (нарахованого) доходу	
	декларанта	членів сім'ї
5. Загальна сума сукупного доходу, гривні, у т. ч.:	70500	37000
6. заробітна плата, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) декларанту відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору (крім виплат, зазначених у позиціях 7, 8)	60000	20000
7. дохід від викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту	10000	—
Національна академія державного управління при Президентові України		

(назва закладу, установи тощо, в яких одержано (нараховано) зазначені у цій позиції доходи)

8. авторська винагорода, інші доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності	—	—
9. дивіденди, проценти	—	5000
10. матеріальна допомога	—	—
11. дарунки, призи, виграші	500	—
12. допомога по безробіттю	—	—
13. аліменти	—	—
14. спадщина	—	—
15. страхові виплати, страхові відшкодування, викупні суми та пенсійні виплати, що сплачені декларанту за договором страхування, недержавного пенсійного забезпечення та пенсійного вкладу	—	—
16. дохід від відчуження рухомого та нерухомого майна	—	—
17. дохід від провадження підприємницької та незалежної професійної діяльності	—	—
18. дохід від відчуження цінних паперів та корпоративних прав	—	—
19. дохід від передачі в оренду (строкове володіння та/або користування) майна	—	—
20. інші види доходів (не зазначені у позиціях 6 — 19)	—	12000

Б. Одержані (нараховані) з джерел за межами України декларантом

21.	Назва країни	Розмір доходу	
		в іноземній валюті	перерахованого у гривні
	—	—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—

В. Одержані (нараховані) з джерел за межами України членами сім'ї декларанта

22.	Назва країни	Розмір доходу	
		в іноземній валюті	перерахованого у гривні
	—	—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—
		—	—

Розділ III. Відомості про нерухоме майно

А. Майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта, та витрати декларанта на придбання такого майна або на користування ним

Перелік об'єктів	Місцезнаходження об'єкта (країна, адреса)	Загальна площа (кв. м)	Сума витрат (грн.) на	
			придбання у власність	оренду чи на інше право користування
23. Земельні ділянки	Україна, Київська обл., Бориспільський район, с. Щасливе	1000	—	—
24. Житлові будинки	—	—	—	—
25. Квартيري	Україна, 01044, м. Київ, вул. Хрещатик, буд. 40, кв. 166	100	600 000	—
26. Садовий (дачний) будинок	—	—	—	—
27. Гаражі	—	—	—	—
28. Інше нерухоме майно	—	—	—	—

Б. Майно, що перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта

	Перелік об'єктів	Місцезнаходження об'єкта (країна, адреса)	Загальна площа (кв. м)
29.	Земельні ділянки	Україна, м. Одеса, просп. Шевченка	600
		Україна, Київська обл., м. Бровари, вул. Київська	600
30.	Житлові будинки	Україна, м. Одеса, просп. Шевченка, буд. 12	120
31.	Квартири		
32.	Садовий (дачний) будинок	Україна, Київська обл., м. Бровари, вул. Київська, буд. 15	50
33.	Гаражі	—	—
34.	Інше нерухоме майно	—	—

Розділ IV. Відомості про транспортні засоби

A. Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта, та витрати декларанта на їх придбання (користування)

Перелік транспортних засобів	Марка/модель (об'єм циліндрів двигуна, куб. см, потужність двигуна, кВт, довжина, см)	Рік випуску	Сума витрат (грн) на	
			придбання у власність	оренду чи на інше право користування
35. Автомобілі легкові	ВАЗ-2114 (об'єм циліндрів 1500, потужність 66)	2003	—	—
36. Автомобілі вантажні (спеціальні)	—	—	—	—
37. Водні засоби	—	—	—	—
38. Повітряні судна	—	—	—	—
39. Інші засоби	—	—	—	—

Б. Транспортні засоби, що перебувають у власності, в оренді чи на іншому праві користування членів сім'ї декларанта			
	Перелік транспортних засобів	Марка/модель (об'єм циліндрів двигуна, куб. см, потужність двигуна, кВт, довжина, см)	Рік випуску
40.	Автомобілі легкові	—	—
41.	Автомобілі вантажні (спеціальні)	—	—
42.	Водні засоби	Катер на повітряній подушці Марс-700 (об'єм циліндрів 15000, потужність 260, довжина 790)	—
43.	Повітряні судна	—	—
44.	Інші засоби	—	—

Розділ V. Відомості про вклади у банках, цінні папери та інші активи

А. Вклади у банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності декларанта, та витрати декларанта на придбання таких активів (грн)

	Перелік	Усього	у тому числі за кордоном
45.	Сума коштів на рахунках у банках та інших фінансових установах, у т. ч.:	12000 Подільське відділення ПАТ КБ «ПриватБанк» у м. Києві	—
46.	вкладених у звітному році	—	—
47.	Номінальна вартість цінних паперів, у т. ч.:	25000 ВАТ «НК «Роснефть»	25000 ВАТ «НК «Роснефть»
48.	придбаних у звітному році	—	—
49.	Розмір внесків до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації, у т. ч.:	—	—
50.	внесених у звітному році	—	—

Б. Вклади у банках, цінні папери та інші активи, що перебувають у власності членів сім'ї декларанта (грн)

	Перелік	Усього	у тому числі за кордоном
51.	Сума коштів на рахунках у банках та інших фінансових установах	—	—
52.	Номінальна вартість цінних паперів	—	—
53.	Розмір внесків до статутного (складеного) капіталу товариства, підприємства, організації	3000 ТОВ «Київукртрейд»	—

Розділ VI. Відомості про фінансові зобов'язання

А. Фінансові зобов'язання декларанта та інші його витрати (грн)

	Перелік фінансових зобов'язань	Усього	у тому числі за кордоном
54.	Добровільне страхування	1500 Представництво НСК «Оранта» у м. Києві	—
55.	Недержавне пенсійне забезпечення	500 Відкритий недержавний Пенсійний фонд «Хрещатик»	—
56.	Утримання зазначеного у розділах III — V майна	—	—
57.	Погашення основної суми позики (кредиту)	2000 Подільське відділення № 3 ПАТ КБ «ПриватБанк» у м. Києві	—
58.	Погашення суми процентів за позикою (кредитом)	460 Подільське відділення № 3 ПАТ КБ «ПриватБанк» у м. Києві	—
59.	Інші не зазначені у розділах III — V витрати	—	—

Б. Фінансові зобов'язання членів сім'ї декларанта (грн)

	Перелік фінансових зобов'язань	Усього	у тому числі за кордоном
60.	Добровільне страхування	—	—
61.	Недержавне пенсійне забезпечення	—	—
62.	Утримання зазначеного у розділах III — V майна	—	—
63.	Погашення основної суми позики (кредиту)	1500 Подільське відділення № 3 ПАТ КБ «ПриватБанк» у м. Києві	—
64.	Погашення суми процентів за позикою (кредитом)	400 Подільське відділення № 3 ПАТ КБ «ПриватБанк» у м. Києві	—

Засвідчую правильність зазначених у цій Декларації відомостей

Петренко
підпис

« 15 » березня 20 14 р.

Примітка.

1. Декларація заповнюється і подається особами, зазначеними у пункті 1 і підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 4, та особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». При цьому особами, зазначеними в абзаці першому частини першої статті 11 цього Закону, відомості щодо витрат (вкладів/внесків) у Декларації не зазначаються.

2. Декларант заповнює Декларацію власноручно чорнильною або кульковою ручкою синього або чорного кольору таким чином, що забезпечує вільне читання внесених відомостей.

3. У позиції 1 у разі, якщо декларантом у звітному році змінено прізвище, ім'я, по батькові, спочатку зазначається нове прізвище, ім'я, по батькові, а у дужках — попереднє прізвище, ім'я, по батькові.

Якщо декларант через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган доходів і зборів і має про це відмітку у паспорті громадянина України — у Декларації зазначаються серія та номер паспорта громадянина України.

4. У позиції 2 зазначаються відомості щодо місця проживання із зазначенням адреси житла на кінець звітного року.

У разі якщо назва адміністративно-територіальної одиниці (адреса житла) зазнала у звітному році зміни, що не відображено у паспорті громадянина України — декларанта, зазначається також назва станом на дату заповнення Декларації.

5. У позиції 3 зазначається займана декларантом посада або посада, на яку претендує декларант.

6. У позиції 4 зазначаються відомості відповідно до абзацу десятого частини першої статті 1 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

7. Відомості про довжину транспортного засобу зазначаються лише у позиціях 37, 38, 42 і 43.

8. У разі відсутності окремих відомостей у відповідному полі ставиться прочерк.

9. Відомості щодо фінансових сум заокруглюються до гривні.

10. У полі «перерахованого у гривні» у позиціях 21 — 22 і полі «у тому числі за кордоном» у позиціях 45 — 64 зазначаються відомості за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, установленим Національним банком України на день проведення фінансової операції.

11. Поле «сума витрат (грн.) на придбання у власність/оренду чи на інше право користування» у позиціях 23 — 28, 35 — 39 і поле «усього» у позиціях 46, 48, 50, 56 та 59 і 62 заповнюються, якщо разова витрата (вклад/внесок) по кожній із зазначених позицій у звітному році дорівнює або перевищує 80 тис. грн.

11¹. У полях «Усього» та «у тому числі за кордоном» у позиціях 45 — 64 зазначається повне найменування банків, інших фінансових установ, товариств, підприємств, організацій тощо, з якими у декларанта чи членів його сім'ї наявні відповідні відносини.

12. Достовірність внесених до Декларації відомостей засвідчується підписом декларанта та зазначенням дати її заповнення.

13. Бланки Декларації виготовляються у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV // [Електронний ресурс]. — 2003. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III // [Електронний ресурс]. — 2001. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X // [Електронний ресурс]. — 1984. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // [Електронний ресурс]. — 2010. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III // [Електронний ресурс]. — 2002. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // [Електронний ресурс]. — 2003. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 року № 3206-VI // [Електронний ресурс]. — 2011. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 7 квітня 2011 року № 3207-VI // [Електронний ресурс]. — 2011. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // [Електронний ресурс]. — 1993. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року № 2493-III // [Електронний ресурс]. — 2001. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 року № 1533-III // [Електронний ресурс]. — 2000. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
12. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // [Електронний ресурс]. — 1992. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
13. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 року № 1382-IV // [Електронний ресурс]. — 2000. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
14. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI // [Електронний ресурс]. — 2011. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
15. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» 23 лютого 2006 року № 3480-IV // [Електронний ресурс]. — 2006. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
16. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року № 539/97-ВР // [Електронний ресурс]. — 2006. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
17. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 1 липня 2004 року № 1952-IV // [Електронний ресурс]. — 2004. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
18. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18 листопада 2003 року № 1255-IV // [Електронний ресурс]. — 2006. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
19. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 // [Електронний ресурс]. — 2002. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента» від 11 січня 2012 року № 16 // [Електронний ресурс]. — 2012. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про виготовлення бланків Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру» від 8 лютого 2012 року № 64 // [Електронний ресурс]. — 2012. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення особових справ державних службовців в органах виконавчої влади» від 25 травня 1998 року № 731 // [Електронний ресурс]. — 1998. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**Міжнародні акти**

Конвенція ООН проти корупції, підписана від імені України 11.12.2003 р. в м. Меріда (Мексиканські Сполучені Штати) та ратифікована згідно із Законом України від 18.10.2006 р. № 251-V.

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, підписана від імені України 04.11.99 р. в м. Страсбурзі та ратифікована згідно із Законом України від 16.03.2005 р. № 2476-IV.

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, підписана від імені України 27.01.99 р. в м. Страсбурзі та ратифікована згідно із Законом України від 18.10.2006 р. № 252-V.

Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи (схвалено Рекомендацією Кабінету Міністрів Ради Європи Європейським країнам «Про кодекси поведінки для державних службовців» на 106-й сесії 11 травня 2000 р. № R (2000)10).

Закони України

«Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 р. № 3206-VI.

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 07.04.2011 р. № 3207-VI.

«Про правила етичної поведінки» від 17.05.2012 р. № 4722-VI.

Укази Президента України

«Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 вересня 2009 року «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції» від 27.10.2009 р. № 870 (місцевим органам виконавчої влади доручено аналізувати щомісяця за участю керівників правоохоронних органів стан додержання антикорупційного законодавства, розглядати їх на нарадах (колегіях)).

«Про утворення Національного антикорупційного комітету» від 26.02.2010 р. № 275 (прийнято рішення про утворення, визначено основні завдання НАК, НАК очолює Президент України, відповідальний секретар — Секретар РНБОУ).

«Питання Національного антикорупційного комітету» від 26.03.2010 р. № 454 (затверджено персональний склад, доручено підготувати пропозиції щодо внесення комплексних змін до нових антикорупційних законів).

«Про першочергові заходи з реалізації Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 05.10.2011 р. № 964/2011 (покладено тимчасово на Мін'юст функції спеціально уповноваженого органу з питань антикорупційної політики, доручено підготувати законодавчі та підзаконні акти з реалізації вказаного Закону).

«Про Національну антикорупційну стратегію на 2011 — 2015 роки» від 21.10.2011 р. № 1001/2011 (затверджено Національну антикорупційну стратегію на 2011 — 2015 роки).

«Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування» від 25.01.2012 р. № 33/2012, із змінами.

«Про делегацію України для участі в роботі Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO)» від 20.08.2012 р. № 479/2012.

Постанови Кабінету Міністрів України

«Про заходи щодо підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань боротьби з корупцією» від 02.06.2003 р. № 828 (здійснюється підвищення кваліфікації осіб, відповідальних за запобігання та протидію корупції на базі Національної академії внутрішніх справ. Замовником навчання є Нацдержслужба).

«Питання запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади» від 08.12.2009 р. № 1422 (затверджено Типове положення про підрозділ органу виконавчої влади з питань запобігання та виявлення корупції, з 1 січня 2010 року в центральних органах виконавчої влади та апаратах обласних, Київської, Севастопольської міських держадміністрацій утворено підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції).

«Про затвердження Порядку інформування Національного агентства України з питань державної служби про осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які звільнені у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення» від 12.10.2011 р. № 1072 (відповідно до ст. 2 Закону керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування повинні інформувати Нацдержслужбу про звільнення з посади осіб, яких за рішенням суду притягнуто до відповідальності за корупційне правопорушення).

«Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення звіту про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції» від 20.10.2011 р. № 1094 (центральні та місцеві органи виконавчої влади не пізніше 15 лютого подають спеціально уповноваженому органу з питань антикорупційної політики інформацію про результати проведення заходів щодо запобігання та протидії корупції, у свою чергу спеціально уповноважений орган оприлюднює звіт щороку не пізніше 15 квітня у друкованих ЗМІ загальнодержавної сфери розповсюдження, на Урядовому порталі та на власному веб-сайті).

«Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям» від 16.11.2011 р. № 1195 (установлена процедура передачі особами, уповноваженими на виконання функцій державі, дарунків, отриманих ними як дарунки державі чи відповідній громаді або установі, організації. Уповноважена особа, яка отримала дарунок, має його передати органіві протягом місяця).

«Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011 — 2015 роки» від 28.11.2011 р. № 1240 (Програма затверджена з метою реалізації Національної антикорупційної стратегії, державний замовник Програми — Мін'юст, керівник Програми — Міністр юстиції).

«Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента» від 11.01.2012 р. № 16 (відомості, зазначені в Декларації, оформлені за формою і в порядку, що встановлені Законом, не належать до інформації з обмеженим доступом, крім відомостей щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, що наводяться в Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, які є інформацією з обмеженим доступом).

«Про виготовлення бланків Декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру» від 08.02.2012 р. № 64 (бланк Декларації, який складається з 10 сторінок, заповнюють і подають шляхом роздрукування або копіювання його на папері формату А4 за формою, наведеною в додатку до зазначеного Закону, включаючи Примітку).

«Про введення посади Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики» від 11.07.2013 р. № 484 (введено посаду Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики).

«Питання запобігання та виявлення корупції» від 04.09.2013 р. № 706 (затверджено Типове положення про підрозділ органу виконавчої влади з питань запобігання та виявлення корупції, з 1 січня 2010 року в центральних органах виконавчої влади та апаратах обласних, Київської, Севастопольської міських держадміністрацій утворюються підрозділи з питань запобігання та протидії корупції).

«Про затвердження Положення про Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики» від 04.12.2013 р. № 949.

Розпорядження Кабінету Міністрів України

«Про підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання і протидії проявам корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування» від 06.07.2011 р. № 642-р (запроваджено обов'язкове для всіх категорій посад державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування підвищення кваліфікації з питань запобігання і протидії проявам корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування).

Накази міністерств та відомств

Наказ Мін'юсту «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення експертизи проєктів нормативно-правових актів на наявність корупціогенних норм» від 23.06.2010 р. № 1380/5.

Наказ Голодержслужби «Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця» від 04.08.2010 р. № 214, зареєстрований у Мін'юсті 11.11.2010 р. за № 1089/18384.

Наказ Нацдержслужби «Про затвердження Примірного положення про комісію з питань оцінки вартості, вирішення питання щодо можливості використання, місця та строку зберігання дарунка, одержаного уповноваженою особою як подарунка державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державній або комунальній установі чи організації» від 26.12.2011 р. № 86.

Наказ Мін'юсту «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення» від 11.01.2012 р. № 39/5, зареєстрований у Мін'юсті 11.01.2012 р. за № 28/20341.

Наказ МОЗ «Про затвердження порядку проведення медичних оглядів та спеціальної перевірки осіб, які претендують на посади, пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування» від 02.03.2012 р. № 147, зареєстрований у Мін'юсті 29.03.2012 р. за № 476/20789.

Наказ Мін'юсту «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав» від 23.03.2012 р. № 448/5, зареєстрований у Мін'юсті 26.03.2012 р. за № 449/20762.

ДЕРЖСЛУЖБОВЕЦЬ

- роз'яснення з питань запобігання та протидії корупції
- консультації щодо нюансів проходження державної служби
- питання трудових стосунків відповідно до чинного законодавства
- практичні поради щодо роботи підрозділів апарату установи

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ВИДАННЯ**

- в один клік на сторінці:
ds.factor.ua
- за телефоном:
(057) 717-52-72

- Передплатний індекс: **89878**
- Періодичність виходу: **1 раз/міс.**
- Мова видання: **українська**
- Вартість поштової передплати: **49,98** грн./міс.

